

истраживања и њиховој методологији научног обавештавања и објашњавања, која су управо резултовала неким капиталним исходом, или би то требало да уследи у непосредној будућности, попут магистарских и докторских теза или научних монографија.

За крај новембра текуће године, заједно са Одељењем, Центар планира организовање научног скупа *Наши свет, други светови. Антропологија, научна фантастика и културни идентитети*.

Бојан Жикић, управник ЦЕАИ

Socio-kulturna antropologija u Istraživačkoj stanici Petnica

Istraživačka stanica Petnica (ISP) nalazi se u selu Petnica nadomak Valjeva. Već više od dvadeset godina stanica je posvećena naučnom razvoju i obrazovanju srednjoškolaca sa teritorije Srbije, ali i iz inostranstva, kroz organizaciju međunarodnih naučnih kampova. Za ovo vreme, Petnica je praktično postala „brend“, a zvati se njenim polaznicima, saradnicima ili čak predavačima vrsta je prestiža. Nezavisno od opravdanosti ove reputacije, sigurno je da generacije mladih koje su kroz nju prošle dele srećne uspomene ali i ljubav prema nauci, nezavisno od toga za koju su se (ili nisu) u kasnijim godinama opredelili.

Antropologija kao humanistička disciplina postoji u ISP od 1994. године, када су семинар водили Vesna Vučinić i Slobodan Naumović. Na redne године preuzela je Marina Pejanović, a od 1996. rukovodilac je bio Predrag Šarčević. Potpisnica ovih redova preuzela je rukovođenje seminarom, koji se sada (kao i na samom početku) zove Socio-kulturna antropologija (među polaznicima je vrlo brzo usvojen akronim SKA), 2006. године, са паузом током боравка на Оксфорду када је семинар водила Čarna Brković.

Struktura seminara u Petnici je takva da polaznici na prvom, „zimskom“ seminaru, stižu uvid u opseg tema kojima se bavi disciplina. Ovaj seminar je teorijski i predavački, a predavači su obično etnolozi i antropolozi koji imaju skorašnja istraživanja ili radove, te tako mogu na najbolji način da predstavе disciplinu. Takođe, na zimskom seminaru polaznici se upoznaju i sa osnovama srodnih, društvenih i humanističkih nauka koje postoje u Petnici – arheologijom, istorijom, lingvistikom i sl. Prolećni seminar je kraći i metodološki, odnosno na njemu polaznici dobijaju uvid u tehnike i metode pisanja naučnih radova, što je posao koji ih чека на најдужеј и најзахтевнијем, летњем семинару. Tokom ovog seminara, naime, od polaznika se очекује да напишу samostalne

istraživačke radove – izabравши nešto što im je interesantno i dostupno kao predmet istraživanja, i primenjujući znanja stečena tokom dotadašnjih seminara. Ovo je „kruna“ rada u Petnici, i istovremeno jedna od retkih situacija u kojima srednjoškolci mogu koncentrisano, uz mentorstvo i podršku mlađih i stručnih saradnika (mlađi saradnici su istaknuti studenti, obično etnologije i antropologije, i često bivši polaznici, dok su stručni saradnici predavači ili istraživači na fakultetima i institutima koji izraze želju da polaznicima pomognu u izradi naučnih radova), da rade na određenom problemu koji ih zanima. Posebnu vrednost predstavlja to što polaznici obično biraju teme koje su im bliske, odnosno u koje imaju poseban uvid – kao što su omladinske potkulture, muzički događaji, lokalne legende i mitovi, i sl. Poslednji u godišnjem ciklusu, jesenji seminar, služi kao nagrada polaznicima koji su na vreme završili radove, u smislu mogućnosti izbora jedne teme u okviru discipline o kojoj žele da čuju više (skorašnji primeri uključuju krvnu osvetu, antropologiju muzike, obrazovanje, političku antropologiju), a onima koji nisu daje dodatno vreme da radove završe. Najbolji završavaju na godišnjoj konferenciji polazničkih radova, koji kasnije bivaju izloženi u Beogradu.

Tokom ovih petnaest godina postojanja, seminar SKA u Petnici svakako je pretrpeo brojne promene – kao i sama disciplina. Teme i pristupi postali su multidisciplinarniji, pošto se sada trudimo da polaznicima obezbedimo uvid u više disciplina koje se bave čovekom, kako bismo im pružili celovito i obuhvatno razumevanje savremenih problema, koje može biti korisno nezavisno od toga da li će se opredeliti za antropologiju kao studije ili ne. Samim time, seminari u poslednje vreme uključuju i teme i predavače iz oblasti politikologije, pravne istorije, sociologije, religije, studija roda, obrazovanja, itd. Ovogodišnji prvi seminar drugog ciklusa (za polaznike koji su drugu godinu za redom u Stanici) nosio je naziv „Kognitivna antropologija“ i bio organizovan u saradnji sa seminarom psihologije; polaznici oba seminara imali su priliku da slušaju predavanja iz domena kognitivne nauke – od opšteg uvoda u kognitivnu antropologiju, preko stavova i predrasuda, kognitivnog razvoja, do specifičnih istraživanja u oblasti. Pokrenute su žive diskusije o procesima koji utiču na ljudsku kogniciju, i kako ona, zauzvrat, utiče na ljudsko ponašanje. Seminar je svakako pokazao da je ovakva saradnja ne samo prijatna i izazovna, već i korisna, kako za polaznike, tako i za one koji im predaju!

U sledećih petnaest godina ulazimo sa velikim iskustvom, ponosom što – neformalno – već godinama „regrutujemo“ buduće izuzetne studente etnologije i antropologije, ali i uverenjem da, ipak, najvažnije jeste da polaznike „zarazimo antropološkim virusom“, odnosno približimo im antropološki način gledanja na stvarnost (i njenu konstrukciju) – i da

vidimo da li će je proširiti. Ne zovu se, ipak, za džabe (u Petnici) – „SKAvcı“.

Jana Bačević

Dani evropske baštine u Banja Luci

Po prvi put 2008. godine, Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske, uključio se u obilježavanje Dana evropske baštine. Kolektiv ove institucije je odlučio da upозна ученике srednjih škola s djelatnosti Zavoda. Prva prezentacija je održana u Srednjoj tehničkoj škole, uz prisustvo učenika banjalučke Gimnazije. Teme su izabrane tako da budu informativne, edukativne, i s obzirom da je ovo prvi put da se obilježavaju Dani evropske baštine, prezentacije su bili djelomično uopštene o djelatnosti ove, vrlo značajne institucije u oblasti zaštite spomenika kulture i prirode. U projekat obilježavanja Dana evropske baštine uključilo se i resorno Ministarstvo RS.

Ljubica Srdić³, profesor arheologije, je objasnila šta je to arheologija i čime se bavi arheolog u Zavodu. Govoreći o arheologiji i njenom značaju, Ljubica Srdić je govorila o istorijskim razdobljima, materijalnim ostacima kao predmetu naših proučavanja koja su značajna kao civilizacijska svjedočanstva u razvoju ljudske zajednice i njenog stvaralaštva kroz projekte u kojima je učestvovala. Osvrnula se i na načinu rada u djelatnosti zaštite.

Milijana Okilj⁴, diplomirani inženjer arhitekture, govorila je o zaštiti graditeljskog nasljeđa. Osvrnula se u svojoj prezentaciji na najznačajnija graditeljska ostvarenja svjetske baštine. Nakon toga je govorila o značajnim konzervatorskim poslovima ove institucije, o načinu pristupa arhitekta konzervatora vrlo odgovornom i teškom poslu konzervacije i restauracije spomenika kulture koje je pokazala na projektima na kojima je rukovodila.

Mr. Milica Kotur⁵, diplomirani konzervator-restaurator, je svojom prezentacijom pokazala kako konzervator restaurator, radeći na vrlo složenim

³ Ljubica Srdić, načelnik Odjeljenja za istraživanje, valorizaciju i dokumentaciju u Republičkom zavodu za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske. e-mail: ljubicasrdic@heritagers.org

⁴ Milijan Okilj, načelnik Odjeljenja za konzervaciju i restauraciju u Republičkom zavodu za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske.

⁵ Mr Milica Kotur, rukovodilac Odsjeka za istraživanje i valorizaciju u Republičkom zavodu za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske.